

ส่วนที่ 2 บทคัดย่อหรือสรุปย่อของหลักสูตร เพื่อประโยชน์ในการสืบค้น (ภาษาไทย/อังกฤษ)

2.1 บทคัดย่อหรือสรุปย่อของหลักสูตร*

การประชุมภาคีเครือข่ายการเรียนรู้งานส่งเสริมการเกษตรในลุ่มแม่น้ำโขง (MELA : The Mekong Extension Learning Alliance) ณ Halong City สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เมื่อวันที่ 24 – 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2567 การประชุมครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ผลงานและพัฒนาภาคีเครือข่าย การเรียนรู้งานส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบทระหว่างประเทศในลุ่มแม่น้ำโขงและภูมิภาคอื่น ใน 3 หัวข้อหลัก ประกอบด้วย Climate Change, Agroecology, Digitalization ซึ่งมีการนำเสนอจากประเทศที่เข้าร่วม และการศึกษาดูงาน รวมถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และการสรุปภาพรวมการประชุม เพื่อค้นหาแผนและแนวคิดสำหรับการจัดประชุมในครั้งต่อไป โดยในครั้งนี้ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเป็นประเทศเจ้าภาพ มีผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศลุ่มแม่น้ำโขง จำนวน 4 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า ราชอาณาจักรกัมพูชา และราชอาณาจักรไทย

ราชอาณาจักรไทย โดยตัวแทนจากการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ จำนวน 3 คน คือ นางสาวกัทรมาศ พานพุ่ม ผู้อำนวยการกลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร นางสาววิลาสินี ลีทีวีทรัพย์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร และนายนิรัช สุขอนันต์ วิศวกรการเกษตรปฏิบัติการ กองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร และเกษตรกร YSF จำนวน 2 คน คือ นางสาวศุภสิริ ไพรศุภะ YSF จากจังหวัดเชียงใหม่ และ นางสาวชนัญญา เชวงโชค YSF จากจังหวัดราชบุรี และตัวแทนจากมูลนิธิการศึกษาไทย คือนายมารูต จاتิกेतุ พร้อมทีมงาน เข้าร่วมการประชุมฯ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน ประชุม/สัมมนา ปฏิบัติการวิจัย และการไปปฏิบัติงานในองค์กรระหว่างประเทศ

3.1 วัตถุประสงค์

การประชุมครั้งนี้ ได้รับเกียรติจาก Dr. Le Quoc Thanh, Director General of the National Agricultural Extension and Training ของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เป็นประธานและกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาจากประเทศไทยจำนวน 42 คน ประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐภาคเอกชน และองค์กรอิสระโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ผลงานและพัฒนาภาคีเครือข่ายการเรียนรู้งานส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบทระหว่างประเทศในลุ่มแม่น้ำโขงและภูมิภาคอื่น ใน 3 หัวข้อหลักประกอบด้วย Climate Change, Agroecology, Digitalization และเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานความร่วมมือในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรระหว่างประเทศไทย

3.2 เนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญในเชิงวิชาการ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ไม่น้อยกว่า 1 หน้ากระดาษ A4 (หากมีรายงานฯ แยกต่างหากโปรดแนบไฟล์ PDF ขนาดไม่เกิน 5 MB ส่งด้วย)

การประชุมสัมมนาภาคีเครือข่ายการเรียนรู้งานส่งเสริมการเกษตรในลุ่มแม่น้ำโขง ประจำปี 2567 (The 2024 Meeting of the Mekong Extension Learning Alliance : MELA) นี้ แบ่งกิจกรรม เป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

1. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างประเทศไทยและองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยผู้แทนจากประเทศไทยที่เข้าร่วม ได้นำเสนอสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง การแก้ปัญหาด้วยการใช้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี รวมถึงแนวทางการรับมือต่าง ๆ ตามหัวข้อที่ผู้จัดได้กำหนดการนำเสนอเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใน 3 หัวข้อหลัก ดังนี้

1.1 การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ซึ่งประเทศไทย MELA ทุกประเทศ ได้รับผลกระทบ ซึ่งการนำเสนอของประเทศไทยจะนำเสนอในส่วนของผลกระทบจากพืชหลากหลายชนิด อาทิ พืชไร่ (ข้าว, กาแฟ และ ข้าวโพด), พืชสวน (อโวคาโด้ และผลไม้ต่าง ๆ) โดยผลกระทบและปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ที่รวมรวมได้จากการนำเสนอ มีจำนวน 13 ข้อ ได้แก่ 1. อุณหภูมิเพิ่มขึ้น (rise in temperature) 2. ระดับน้ำทะเลเพิ่มขึ้น (rise in sea level) 3. การบุกรุกของน้ำเค็ม (intrusion of saltwater) 4. ภัยพิบัติ (disasters) 5. หน้าแล้ง (dry season) 6. การเพิ่มขึ้นของพื้นที่น้ำท่วม (increase in flooding) 7. สภาพอากาศแปรปรวน (inclement weather) 8. โรคและแมลง (diseases and insects) 9. การพังทลายของหน้าดิน (soil erosion) 10. ฝนตกผิดปกติหรือตกผิดฤดู (erratic rainfall) 11. ดินขาดร้าด อาหาร/ความเสื่อมโทรมของดิน (soil lacking nutrients/ soil degradation) 12. สารเคมี (chemicals) 13. การขาดแคลนน้ำและแหล่งน้ำ (shortage of water and sources of water) โดยแต่ละประเทศมีวิธีการรับมือ และมีการปรับเปลี่ยนการทำเกษตร ดังนี้ 1. เริ่มจากการปรับตัวในพื้นที่ของเกษตรกรรายย่อย 2. การใช้วิธีปลูกแบบเปียกสลับแห้งในนาข้าว 3. การจับคู่ทุนส่วนธุรกิจ 4. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 5. การปรับปรุงพื้นที่และการเก็บสายพันธุ์บริสุทธิ์ 6. ผสมปลูกแบบผสมผสาน 7. การใช้แอปพลิเคชันในการส่งเสริมการเกษตร 8. สื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบวีดีโอ 9. การปลูกผึ้งองค์ความรู้ด้านการเกษตรกับนักเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาล 10. การสร้างมูลค่าจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้เกิดความคุ้มค่าและเพิ่มรายได้ จากหลักการ 3R Model คือ R1 : Re- Habit, R2 : Replace with perennial crops, R3 : Replace with alternative crops

1.2 นิเวศเกษตร (Agroecology) จากสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ 2019 (โควิด-19) ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง 3 ปีที่ผ่านมา และมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ทำให้ทุกประเทศต้องมีมาตรการในการรับมือ และมีความเอาใจใส่ ทั้งการดูแลสุขภาพและวัตถุดิบในการประกอบอาหารมากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อความมั่นคงทางอาหารและระบบอนิเวศของภูมิภาค โดยเล็งเห็นความสำคัญในการทำการเกษตรแบบดั้งเดิม ที่ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก และการใช้วิธีการทำเกษตรแบบผสมผสาน และเกษตรกรรมยั่งยืนเข้ามามีส่วนสำคัญในการทำการเกษตรมากขึ้น ซึ่งในหัวข้อนี้ ประเทศไทยได้นำเสนอ จำนวน 2 เรื่อง คือ 1. Ensuring Food Security with Integrated Farming และ 2. Growing Peach Plum for Food and Eco-Sustainability โดยทั้ง 2 เรื่องเป็นการนำเสนอเพื่อให้เห็นความสำคัญของความมั่นคงทางอาหารด้วยเกษตรผสมผสาน ที่จะเป็นการปลูกพืชที่เกื้อกูลกัน ร่วมกับการเลี้ยงสัตว์ โดยพัฒนาธุรกิจด้วยการทำพื้นที่เป็นคาเฟ่เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาระยะกาชาด และได้สัมผัสถิ่นฐาน ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการกลับมาบ้านเกิดเพื่อทำการเกษตรสืบต่อจากบรรพบุรุษ และได้กลับมาพัฒนาบ้านเกิดของตนเอง โดยการสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน ขยายผลสู่ระดับภูมิภาคต่อไป

1.3 เทคโนโลยีดิจิทัล (Digitalization) เป็นหัวข้อที่ถูกนำมาใช้พัฒนาการเกษตรของทุกประเทศที่เข้าร่วมประชุมฯ ในกระบวนการบริหารจัดการด้านการผลิต การจำหน่าย การตรวจสอบย้อนกลับ และการรวบรวมข้อมูลที่สำคัญทางด้านวิชาการเพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ มาใช้ประโยชน์ในการปรับเปลี่ยนและรับมือกับสภาพภูมิอากาศ และสภาพภูมิประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มที่แต่ละประเทศนำเสนอ ได้แก่ แอปพลิเคชันในการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางการเกษตรของแต่ละประเทศที่มีการพัฒนาให้มีความเหมาะสมในการใช้ร่วมกับพืชและพื้นที่ที่ดำเนินการเกษตร แอปพลิเคชันที่ใช้คาดการณ์การเกิดโรคและศัตรูพืชในแต่ละฤดูกาล การตรวจเช็คการระบาด การใช้สารเคมีในการกำจัด สถานีตรวจอวัตถุทางอากาศ ระบบนำ้อัจฉริยะ และอื่น ๆ ซึ่งในหัวข้อนี้ ประเทศไทยได้นำเสนอในเรื่อง Promotion on Digital Technology Application in Agriculture for Farmers เกี่ยวกับโครงการที่กรมส่งเสริมการเกษตร ได้ดำเนินการคือ โครงการ 1 อำเภอ 1 แปลงเกษตรอัจฉริยะ ที่มีการสนับสนุนเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ให้กับศูนย์ปฏิบัติการ 36 ศูนย์ เพื่อเป็นจุดเรียนรู้เรื่องของระบบนำ้อัจฉริยะ ให้กับเกษตรกรและผู้ที่สนใจ โดยได้ขยายผลสู่เกษตรกรที่สนใจผ่านโครงการอื่นที่มาสอดรับในการดำเนินงานโดยมีการเริ่มต้นการสนับสนุนเทคโนโลยีดังกล่าวตั้งแต่ปี 2565 ในศูนย์ปฏิบัติการ 10 ศูนย์ และศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพทางการเกษตร (ศพก.) 6 ศูนย์ ภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาต้นแบบเกษตรอัจฉริยะ กิจกรรมส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ “ระบบบริหารจัดการแปลงเกษตรด้วยระบบเกษตรอัจฉริยะ เป็นระบบนำ้อัจฉริยะที่มีการทำงานของเซ็นเซอร์ร่วมกับบอร์ดในการควบคุมสภาพแวดล้อมทางการเกษตร ซึ่งมีการเก็บข้อมูลผ่านเซ็นเซอร์ จำนวน 4 ตัวคือ 1. เซ็นเซอร์ความชื้นดิน 2. เซ็นเซอร์ความชื้นสัมพัทธ์อากาศ 3. เซ็นเซอร์ความเข้มแสง 4. เซ็นเซอร์อุณหภูมิอากาศ

2. กิจกรรมศึกษาดูงานด้านการเกษตร ณ เมือง Quang Ninh ดูงานเรื่องการปลูกพืชแบบไฮโดรปอนิก (hydroponic) ของผู้ผลิต ที่บริษัท 188 Construction & Trading Investment Joint Stock ซึ่งได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้มาจากการประเทศไทย เป็นการปลูกในโรงเรือน มีการบริหารจัดการปุ๋ยผ่านระบบน้ำ (fertigation) และการจำจัดศัตรูพืชผ่านการจับแมลง ในการบริหารจัดการยังมีการจ้างแรงงานในการจัดการในโรงเรือน ซึ่งการปลูกในโรงเรือนจะช่วยในเรื่องของความเสี่ยงจากสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงภายนอก หากภายในมีการจัดการที่ดีและเหมาะสม ผลผลิตจะมีความสม่ำเสมอและเก็บผลผลิตได้ตลอดปี ที่นี่ได้รับมาตรฐานรับรองคือ Viet GAP โดยจะผลิตผักตามความต้องการของตลาดและมีการขนส่งที่ดีมีการบรรจุเข้ารถที่มีการควบคุมอุณหภูมิ (รถห้องเย็น) จำหน่ายในพื้นที่ และตลาดระดับประเทศ

โดยการประชุมครั้งนี้ได้มีการหารือถึงการประชุมสัมมนาในครั้งต่อไปในปี 2025 โดยการประชุมของประเทศสมาชิกจะมีการเวียนประเทศเจ้าภาพในทุกปี ซึ่งในปี 2025 จะเป็นรอบที่ประเทศไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา เป็นผู้จัด ซึ่งในการหารือทางประเทศไทยขอกลับมาเพื่อแจ้งให้ทางกรมส่งเสริมการเกษตรรับทราบและเตรียมความพร้อมในส่วนของงบประมาณและส่วนที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ และจะแจ้งผลกลับไปยังผู้จัดงานในรอบดังกล่าวอีกครั้งโดยมีการหารือในหัวข้อและประเด็นในรอบปี 2025 ดังนี้ 1. Training, Education, Network 2. Pollution : PM 2.5 cross border 3. Food system transformation : food safety, traceability, nutrients , crop burner and Labor 4. propose technology and propose valenable farmer และ 5 . Emission reduction : Carbon credit, Methane issue ทั้งนี้ทางผู้จัดได้ขอความร่วมมือกับกรมส่งเสริมการเกษตรในประเด็น Youth in Agricultural, Young Smart Farmer, Primary School ที่มีโปรแกรมสำหรับเด็กในการเรียนรู้ด้านการเกษตรเน้นการปลูกจิตสำนึก ผ่านการบูรณาการของภาครัฐและภาคเอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.3 ภาพกิจกรรม

วันที่ 24 กรกฎาคม 2567

การเปิดการประชุมสัมมนา และนำเสนอของประเทศสมาชิกเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อเกี่ยวกับ Climate Change และ Agroecology

การประชุมคณะกรรมการผู้จัดและผู้ประสานงาน (Coordination Committee) ของประเทศไทย

วันที่ 25 กรกฎาคม 2567

การศึกษาดูงานการใช้ระบบเกษตรอัจฉริยะ ใน green farm cooperative ในการเพาะเลี้ยงผักกินใบ ของเวียดนาม
และการวิเคราะห์ SWOT ของทาง green farm cooperative

การนำเสนอของประเทศไทยสมาชิกเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อเกี่ยวกับ Digitalization

วันที่ 26 กรกฎาคม 2567

การสรุปภาพรวมของการประชุมสัมมนาภาคีเครือข่ายการเรียนรู้งานส่งเสริมการเกษตรในลุ่มน้ำโขง ประจำปี 2567 (The 2024 Meeting of the Mekong Extension Learning Alliance : MELA)

3.3 ประโยชน์ที่ได้รับต่อตนเอง

- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานส่งเสริมการเกษตรของประเทศต่าง ๆ ในลุ่มน้ำโขง ที่มาจากการส่วนต่าง ๆ เช่น ภาครัฐบาล และหน่วยงานจาก NGOs ในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ เทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงวิธีการจัดการแปลงตามการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ เช่น ไปส่งเสริมให้กับเกษตรกร ในสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกัน

3.4 ประโยชน์ที่ได้รับต่อหน่วยงาน

- กรมส่งเสริมการเกษตร สามารถกำหนดทิศทางในการทำกรอบความร่วมมือภาคีเครือข่าย การเรียนรู้งานส่งเสริมการเกษตรในลุ่มน้ำแม่น้ำโขง (MELA : The Mekong Extension Learning Alliance) ได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

- เป็นการเผยแพร่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบการใช้ระบบนิเวศเกษตร ตาม โนเมเดล 3R การใช้เทคโนโลยีระบบน้ำอัจฉริยะ จากการนำเสนอการใช้ผลิตผลทางการเกษตรอย่าง คุ้มค่า และเกิดรายได้ และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ผ่านการประชาสัมพันธ์จุดตัวอย่างจากการขยายผล กลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ YSF ที่เป็นตัวอย่างงานส่งเสริมการเกษตรแบบการใช้ระบบนิเวศเกษตรที่ ประสบความสำเร็จ เช่น แม่ส่องสอนโนเมเดล และของกลุ่ม YSF จากจังหวัดราชบุรี ในสวนมะพร้าว และ YSF จากจังหวัดเชียงใหม่ ในสวนพีชป่าล้ม

ส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

4.1 ปัญหา/อุปสรรค

- ไม่มี -

4.2 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

- เตรียมการโครงการและงบประมาณสำหรับจัดประชุมภาคีเครือข่ายการเรียนรู้งาน ส่งเสริมการเกษตรในลุ่มน้ำแม่น้ำโขง (MELA : The Mekong Extension Learning Alliance) ในปี 2025 ซึ่งอาจจะจัดขึ้นที่ ประเทศไทย

- กรมส่งเสริมการเกษตร ควรแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานตามกรอบความร่วมมือของ ภาคีเครือข่ายการเรียนรู้งานส่งเสริมการเกษตรในลุ่มน้ำแม่น้ำโขง (MELA : The Mekong Extension Learning Alliance) เนื่องจากมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานต่าง ๆ ในกรมส่งเสริมการเกษตร โดย มีกองแผนงาน เป็นฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ

- การนำเสนอผลงานของแต่ละประเทศ นอกจากข้อมูลในการนำเสนอแนวที่ด้วยแล้วควร มีการจัดเป็นนิทรรศการเป็นอร์ดินิทรรศการ และนำผลผลิตภัณฑ์จากกลุ่มไปแสดง เพื่อประกอบการ นำเสนอผู้รับฟังจะได้มีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 5 จนนาความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างไรบ้าง

1. ในการปฏิบัติงานในส่วนของภาครัฐร่วมกับภาครัฐและการปฏิบัติภาครัฐกับภาคเอกชน มีความ จำเป็นต้องมีการประสานงานและการนำเสนอที่มีความชัดเจนและมุ่งเป้าหมายไปในทิศทางการทำงาน เดียวกัน ก่อนจะเริ่มต้นการดำเนินงานร่วมกัน หากมีเงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์ต้องมีการทดลองกันก่อน ดำเนินการ

2. การเลือกเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่จะนำมาใช้ ต้องพิจารณาถึงบริบทของพื้นที่ ความพร้อมของพื้นที่และผู้ใช้งาน รวมถึงต้องเข้าใจการทำงานของเทคโนโลยีด้วย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การวางแผนการทำงานจะช่วยแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้เป็นอย่างดี
4. การพัฒนาและการปรับปรุงการเรียนโครงการ/งบประมาณให้มีความเหมาะสมและคุ้มค่า

ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา

ผู้บังคับบัญชา ณ วันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ.๒๕๖๗ ขอแสดงความคิดเห็น ดังนี้
คุณพ่อคุณแม่ ท่านที่รัก ท่านที่ดูแล ท่านที่ให้กำลังใจ
ขอขอบคุณทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุน ท่านที่ดูแล ท่านที่รัก

ลงชื่อ.....

ก.

(นางปาลิน พวงมี)

ตำแหน่ง

ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร

ลงวันที่

๑๐ เดือน ๖๗

ผู้ประสานงาน

1. ชื่อ-นามสกุล นางสาวภัทรมาศ พานพุ่ม
 - โทรศัพท์
 - e-mail.
2. ชื่อ-นามสกุล นางสาววิลาสินี ลีทีวีทรัพย์
 - โทรศัพท์ 02-9406038
 - e-mail.
3. ชื่อ-นามสกุล นายนิรัช สุขอนันต์
 - โทรศัพท์
 - e-mail.